

Гіоргі Баблуані у фільмі
«13 (Tzameti)».
Режисер Гела Баблуані.
Грузія/Франція.

«13 (Tzameti)»

Ця стрічка в конкурсній програмі «Молодості» була, мабуть, однією з найочікуваніших. Як і сподіваною стала отримана нею нагорода — «Дон Кіхот» Міжнародної федерації кіноклубів (FICC).

Вже напередодні показу в численних Інтернет-ресурсах можна було прочитати, що «13» (повнометражний дебют молодого режисера грузинського походження Гели Баблуані, який вивчав режисуру в Сорбонні) здобув гран-прі на Санденському фестивалі незалежного кіно, після чого отримав запрошення на римейк у Голлівуді (пропозицію зробила компанія Бреда Піта «Plan B»).

У фільмі спільного грузинсько-французького виробництва головну роль — 22-річного Себастьяна — виконує брат режисера Гіоргі Баблуані.

Стрічку знято на чорно-білій плівці, і її навіть важко уявити в кольорі, адже «чорна» за своєю суттю історія не потребує — здається, навіть відштовхує будь-які інші кольори. Наявність детективної лінії на початку певним чином виказує французьке кіновиховання режисера, натомість виражальний і словесний мінімалізм відсилає до грузинсько-французької традиції Отара Йоселіані.

Та в певний момент виникає зовсім інша алюзія, набагато очевидніша, — до «Бійцівського клубу» Девіда Фінчера (в ньому, до речі, грав Бред Піт), а ширше — до феномена «шокового» кіно загалом.

Починається все традиційно детективно: молодий емігрант, працюючи майстром у старому французькому домі, по суті випадково вплутується в невідому історію, намагаючись отримати хоча б якісь гроші після смерті працедавця (той помер у ванні після чергового передозування). Й, сам не усвідомлюючи, на що йде, він слідує вказівкам листа, адресованого не йому.

Цей детективний горизонт сподівань potwierджується також і постійною присутністю у фільмі поліцейських, які починають стежити за хлопцем, але яких він інстинктивно успішно уникає.

А от кінцеве місце, де він опиняється, — найчорніша з усіх можливих візій reality-show, якими нині масово годують телеглядачів по всьому світі. Себастьян стає одним із «гравців» російської рулетки (під номером 13, звісно): чоловіків ставлять по колу, кожен націлює пістолет на того, хто попереду... В наступному раунді кількість патронів стає більшою — аж доки з усіх гравців «залишиться лише один»...

За всім цим стежать зацікавлені глядачі. Вони, як на кінних перегонах, роблять ставки (котрі, до речі, вимірюються навіть не пачками,

а цілими валізами купюр), емоційно реагують на «провал» свого гравця й неймовірно тішаться, коли їм «пощастило».

Звісно, нагорода й для переможця співмірна. Власне, тому «гравцями» стають люди, яким нема чого втрачати або принаймні є для чого вигравати. Серед присутніх є також двоє братів, один із яких є, так би мовити, «продюсером» іншого: він агітує робити на нього ставки.

Відчуття жаху такої неймовірної ситуації посилюється цілковитою відсутністю будь-якого коментаря, подання хоч якоїсь позиції. В «13» немає ані зловісної музики, ані жодних «пояснень» збоку (навіть поліцейські жодного разу не згадують, чому стежать за хлопцем), ані традиційних ретардацій (вникання в минуле персонажів).

Ми не знаємо нічого не лише про інших гравців рулетки, а й про самого Себастьяна. Лише бачимо його «живу» реакцію на ситуацію, психологічний злам, який стається, коли він нарешті усвідомлює, в що вплутався, і врешті злам моральний, коли він починає передчувати обсяги можливого виграшу, й потім, коли його нарешті отримує.

Несподіваним, щоправда, видається своєрідний happy end фільму: Себастьян, хоч і помирає від рук брата одного з «гравців» уже по дорозі додому, все ж встигає переслати гроші рідним. Таке закінчення дещо вибивається з загальної безпросвітності фільму, адже якоїсь вищої мети (любові до рідних чи для самопожертви) в такому цинічному світі, де людське життя вимірюється пачкою грошей (інше питання: більшою чи меншою), не повинно б бути.

В кожному разі, фільм справляє сильне враження. Хоча враження ці далекі від захвату чи захоплення.

Роксоліана Свято